



Transskription af:

Dyt i Danmarkshistorien

1:9 Porsche 911: Bil over budget i 00erne

Vært og tilrettelægger: Ida Hasgaard Røntorp med hjælp fra Mads Karenkewitsch og Simon Akselsen

Medvirkende: Mette Boritz, Christian Grau og Thorkild Thyrring

Bil udlånt af Jakob Prasz. Arkivklip af Rådet for Sikker Trafik.

Intromelodi: Svag til jævn eller lokalt 18 til 22 grader... Jeg må godt køre lidt engang imellem. Nej, far er så øm over bilen....

Tilrettelægger: Danskernes hverdag og drømme står spejlet i motorhelmen på vores biler. I denne serie kører vi gennem danmarkshistorien i nogle af de biler, vi har ejet gennem de sidste hundrede år. Fra den første Ford T til de allernyeste, nærmest selvkørende, modeller. Vi ser blandt andet på nogle af de biler, der har holdt parkeret foran de hypermoderne Bellahøj huse i efterkrigstiden, og hvordan vores bilvaner tilpassede sig 70'ernes oliekriser og nullernes økonomiske optur. Til at kigge i det historiske bakspejl har vi kulturhistoriker Mette Boritz, og ved hendes side er bilentusiast og foredragsholder Christian Grau. Og som selve inkarnationen af danskernes kærlighed til biler, racerkører Thorkild Thyrring. Kom med på fire hjul gennem danmarkshistorien.

Mette Boritz: Hvad er det den der, vi skal køre i Christian?

Christian Grau: Det er det?

Mette Boritz: Ej, den er fed.

Christian Grau: Det er meget poetisk. Det er øh. Vi har kørt så mange biler ik' og jeg talt meget om fremtid og elbil, og alt det, jeg kommer til at savne, og der måske ikke givet meget mening for

dig, men når vi kører i den her bil, så tror jeg måske det giver en lille smule mening, for det er en Porsche 911 fra 2005, også kendt som en 997'er. Hvis man virkelig er nørdet. Porsche 911 er et ikon blandt sportsvogne.

Tilrettelægger: I dag skal Mette og Christian ud og køre en Porsche 911. Den legendariske bil kom til verden første gang i 1963 og er siden udkommet i syv generationer. Men selv om bilen har ændret sig generation for generation, er der stadig store lighedstegn mellem tressernes og nutidens Porsche.

Christian Grau: Og hvis man kigger på denne her fra 2005, så vil jeg vove den påstand, at de fleste folk, der har set en Porsche 911 fra 1964, vil kunne se slægtskabet. Porsche, de revolutionerer ikke, de evolutionærer. De har bare udviklet på denne bil. Den har seks cylindre, og det skal den have. Den har 358 heste, manuelt gear, lækkert styretøj, tre pedaler. Det er en bil man øh korresponderer med og kører aktivt. Så når det en eller anden dag bliver elektrisk alt sammen og fossile biler måske bliver decideret forbudte at køre i, så er det det her, jeg kommer til at savne.

Mette Boritz: Og det er jo simpelthen indbegrebet af sådan en, altså for mig er det indbegrebet af en sej sportsvogn.

Christian Grau: Ja. Der er jo også en ego-balance i den, kan man sige. Hvor en rød Ferrari - det bliver meget flashy, og det bliver meget "Se mig". Denne her, den er bestemt også blæret, men den er noget mere underspillet.

Mette Boritz: Og det er jo altså en bil, der jo signalerer nuller og festfyrværkeri og forbrugsfest. Øh og det er jo også det, der kendetegner tiden på sin vis, fordi vi kommer jo lidt hårdt fra start i nullerne, og så går det ellers derudaf, indtil det ender meget brat i 2008.

Tilrettelægger: Den Porsche 911, som Mette og Christian skal til at køre i, er fra 2005. Den ser altså dagens lys lige i midten af et vildt årti. Efter festfyrværkeriet har lagt sig ovenpå den historiske fejring af årtusindskiftet, kom der allerede i 2001 voldsomme terrorangreb på USA, som gav genlyd over hele verden. Årene efter var præget af et galopperende økonomisk opsving, der kollapsede med et brag i 2008 og sendte den vestlige verden ud i den største økonomiske krise siden trediveernes depression.

Christian Grau: Men Mette, har du ikke lyst til at hoppe ind?

Mette Boritz: Det er noget, jeg lige præcis har, altså

Christian Grau: Det er måske en drøm, der går i opfyldelse lige frem?

Mette Boritz: Ja lidt altså. Hvor tit får man lov at køre i sådan en Porsche her. Og der er, ah! Der er godt nok langt ned.

Christian Grau: Jeg har jo siddet i min barndom med, altså øjnene var ved at poppe ud af hovedet på mig, når jeg så en bil her.

Mette Boritz: Jamen jeg har jo ikke siddet sådan her.

Christian Grau: Nej

Mette Boritz: Og øh jeg må sige, det er jo en rigtig sportsvognsagtigt, at man jo, i modsætning til nye biler, hvor man jo nærmest træder ind i sofaen, altså uden at skulle holde knæene, så er man jo her virkelig...

Christian Grau: Man sætter sig ned i den, ik?.

Mette Boritz: Man sætter sig ned i den.

Christian Grau: Det er jo et luksuriøst interiør der er læder og elektriske sæder osv. Men det er også sådan det har sportsvognens funktionalisme. Altså, store instrumenter her, så man kan se, hvor hurtigt man kører og hvor mange omdrejninger bilen tager, og øh rigtige knapper og... Altså, jeg synes det er en fantastisk lækker kabine. Jeg kan også godt lide, at den er så lille den bil man tager på.

Mette Boritz: Og så lidt en kombi har du jo også der ikke. Mellem, at du både har rigtige fysiske tal og så er du digitalt også sammen med instrumentbrættet ik'.

Christian Grau: Så en rigtig Porsche ting, det er at tændingslåsen sidder til venstre for rattet.

Mette Boritz: Hvorfor gør den det?

Christian Grau: Jamen, jeg ved det ikke. Det er sådan... sådan har Porsche bare indrettet det. Ja, jeg kender ikke den officielle forklaring. Der er ikke nogen... Jeg tror ikke, at der er nogen fornuftig grund.

Mette Boritz: Og så har vi jo soltaget. Dejligt ja ja

Christian Grau: Også skønt, og rimelig interimistisk bagsæde, hvor der kan ligge et par sportstasker, der kan også sidde nogle små børn.

Mette Boritz: De kan ikke være meget store. Det er ikke den bil du skal hente teenagere i, fulde fra fest eller et eller andet.

Christian Grau: Og ellers er der jo bagagerum ude foran, fordi motoren er bag os, hvilket du kan høre, når jeg nu starter den.

Mette Boritz: Ja.

Christian Grau: Ja ja ik'. 358 heste.

Mette Boritz: Der er noget racer her

Christian Grau: 3,6 Liter boksermotor. mm

Mette Boritz: Det er ikke dårligt.

Christian Grau: Vandkølet

Mette Boritz: Men det er jo også sådan lidt en luksusbil, på den måde. Det er det jo ikke den, du skal hente unger i vuggestuen med, vel. Det er ikke den, du...

Christian Grau: Det er meget en luksusbil. Altså, du får ikke meget praktik for pengene. Så denne her det er, kan man godt sige, en rigtig nuller-bil, der handler om at du fyrer din egen drøm af og bruger en masse penge på det og en masse benzin. Og hvis der er en hund som må køre i Volvoen. Fordi det gider du sgu ikke bøvle med denne her bil, vel?

Tilrettelægger: Nullernes økonomiske opsving og et buldrende boligmarked gav mange danskere flere penge mellem hænderne. Samtidig lå det i tidsånden at kysse janteloven og fællesskabet farvel og i stedet flashe sin individuelle succes. I nullerne fik mange danske hjem både nye samtalekøkkener og fladskærme, og også den danske bilpark blev opdateret. Den blev godt hjulpet på vej af, at det i nullerne blev muligt at lease en bil i stedet for at eje den. Det baner vej for, at der kan komme flere luksusbiler på vejene, deriblandt den ikoniske Porsche 911, som på mange måder er en ego-bil til en ego-tid.

Christian Grau: Jeg så aldrig en Porsche 911 i min barndom. I dag er der over 9500 indregistreret, og så er der alle dem, som ikke er indregistreret. Så der er bare afsindigt mange, og der hvor jeg bor i Charlottenlund, det er også der vi kører nu, der bor mange privilegerede mennesker, så der er rigtig mange af dem. Jeg kan godt mærke, når jeg er i Sønderjylland, så er der måske lidt færre, men stadigvæk. Det er bare blevet en ting, at hvis man har sådan en bildrøm man vil udleve, så er det blevet muligt, fordi man kan lease bilen i stedet for at skulle købe den og lægge hele registreringsafgiften på én gang. Så kan man sige nå men, men jeg kører i den 6 måneder om året, og så betaler jeg en lille bid afgift hver måned den er indregistreret. Når det så bliver vinter, så piller pladerne af den og så står den bare. Står. Så selv om det stadigvæk er dyrt, og selvom man betaler lidt ekstra afgift for at være så heldig, så bliver det alligevel, billigere og overkommeligt, kan man sige.

Thorkild Thyrring: God dag. Mit navn er Thorkild Thyrring og velkommen til programmet. Der bliver skatteteknisk givet mulighed for, at folk, ved at indbetale en sum til at dække noget af de omkostninger, som man afskriver på bilen, og man åbenbart har et hul i lovgivningen, som jeg er sikker på, at de venstreorienterede partier var meget ked af de ikke havde opdaget, så bliver der mulighed for, at danskerne kan komme nærmere på de biler, de i virkeligheden gerne vil eje. Og lige pludselig begynder man jo at se en bilpark i Danmark, der er helt ulig det skrammel, man har kørt rundt i i femogtyve år. Og så pludselig var der en tyve tredive Bentley'er i København, for eksempel, og sådan noget ikke. Det var kun kongehuset, der før i tiden havde sådan noget. Man kan sige, at gadebilledet også er blevet smukkere. Når man tænker på, hvad der holdt af skrammel ved de danske kantsten af biler gennem mange, mange år, så er det jo klart en både foryngelse og forskønnelse, der er sket i gadebilledet, for de mennesker, der har den ægte forstand på automotiv skønhed. Og automotive skønhed er lig med så meget andet skønhed, og der er jo ikke noget galt med at omgås ting, der er smukke her i tilværelsen, hverken af den ene eller den anden slags. Husk det.

Christian Grau: Der findes forskellige måder at lease det på, men når vi taler luksusbiler og denne her leasing bølge, som vandt frem i nullerne, som jo også var den periode, hvor der kom flekslån og afdragsfrie lån og det at belåne sin friværdis, det blev bare en ting, og der var sådan lidt altså meget hedonistisk stemning. Livet det gjordes ikke op i år. Det gjordes også op i oplevelser, og der var nogle rejser man skulle på og nogle biler man skulle køre og osv. osv. Så det der med at tage et lån i huset, lease en fed bil. Det var noget, som mange folk kastede sig over. Leasing bølgen startede i 2006. Det var noget med en EU dom, en der skulle køre en bil meget kort, og så ville han ikke finde sig i, at han skulle betale fuld registreringsafgift. Og den... Det var en dom. Jeg tror, det var Østrig, den faldt, og så var der nogen, der lurede det og tænkte det må kunne skabe

præcedens for en måde at have bil på i Danmark. Og så startede det første leasingselskab i Danmark. Det er omkring 2006 begyndt man at hive sådan nogle biler som denne her 911, hev den hjem, og så betalte man for de måneder man kørte i den, i stedet for at hoste op med hele registreringsafgiften. Det her det er måske en bil, der vil koste 700.000 kr. I dag. Den er fra 2005. Og en stor del af de 700.000, der er afgift. Og det er jo fantastisk, hvis man ikke skal hoste op med den. Lad os sige de 450.000, der er afgift. Hvis du nu ikke skal hoste op med den, men du kun skal beskæftige dig med de 52.000 eller 300.000 kr. Er den finansieret, så kan du sidde i denne bil ret billigt hver måned, og hvis du så er heldig, så kan du endda opleve, at den tid du har bilen der, bliver den mere værd, fordi der er en kult og et marked omkring disse sportsvogne, som gør at de bliver mere og mere værdsatte.

Thorkild Thyrring: Men leasing har jo bibragt man kan sige den automotive kærlighedsforhold mellem mænd og kvinder og deres biler har fået andre... Det er lidt ligesom, hvis du kun har været på Damhuskroen, og nu er du pludselig på Det Kongelige Teater, ik. Så der er jo forskel på det. Det gør selvfølgelig, at den glæde der oprindeligt hed, køreglæde og glæden ved at køre. Den kærlighed, der altid har været mellem... De siger i Amerika: "There has always been a love affair between the man and the engine." Og sådan er det jo bare. Altså der er noget frihed, ser det. Jeg tror, vi har berørt det på et tidspunkt. Friheden ved at bevæge sig, og så har man jo nogle drømme om... Jeg ved ikke, om I, kære lyttere, har været inde og sidde i en Bentley, der kører af sted. Altså det er ligesom, du træder ind... Du lukker døren, og så er du inde i din egen verden. Trafikken udenfor kan du ikke høre, medmindre det er udrykningskøretøjer og du kan sidde og spille klassisk musik med stille cello passager, mens du kører, så du er inde i din egen verden. Og så, og det er jo dejligt. Det tror jeg ikke sker i S-togene.

Christian Grau: Danskerne, med leasingbølgen, er også gået lidt amok i biler, fordi biler har... sådan nogle lækre biler har været sådan lidt en utilgængelig ting. For de meget få. Og med leasing, så blev det lige pludselig muligt for mange at have sådan nogle biler, og så var det lidt ligesom at slæbe en skoleklasse ind i en bland-selv slikbutik.

Mette Boritz: Nu er du sikkert spændt på hvor vi skal hen idag ikke?

Christian Grau: Jo

Mette Boritz: Altså, nu har jeg jo nok ikke taget det rigtige outfit på vel? Så øh, jeg skulle jo nok have haft de lavtaljede bukser på. Noget simili bælte, tænker jeg. Og et par høje hæle.

Christian Grau: Ja

Mette Boritz: Og så havde vi været klar. Nå Christian, nu er vi jo rigtigt kommet ind i København. Baron Boltens Gård. Du kan se det allerede ved indgangen her. Der stod boltten...

Christian Grau: Det vækker minder om et fjernt natteliv.

Mette Boritz: Ja, og den gule farve. Man husker det tydeligt. Så [vi er tilbage i] nullerne på... ja egentlig åbnede det jo i 90'erne. Det her sted, Baron Boltens Gård og Nasa, som lå herinde. Har du været der nogensinde?

Christian Grau: Ja Ja

Mette Boritz: Du har simpelthen været på Nasa?

Christian Grau: Ja ja ha come on

Mette Boritz: Ja ja, come on. Så vi er jo simpelthen inde, hvor det foregik i nullerne. Den største kendis natklub man overhovedet kan finde i København.

Christian Grau: Og så spørger du, om jeg har været der.

Mette Boritz: Ja, ja.

Tilrettelægger: Et sjovt sted at fejre årtusindskiftet har uden tvivl været på natklubben NASA i København. Stedet åbner tilbage 1997 og har allerede fra starten store ambitioner. Det skulle være det vildeste sted i verden. Klubben, der er holdt helt i hvidt, er kendt for altid at have en særlig blanding af gæster. Superstjerner som Spice Girls, P. Diddy, Prince og den rigtige kronprins har festet på Nasa, mens andre stjerner som David Beckham og Peter Schmeichel har oplevet at blive afvist i døren. Kort sagt var Nasa stedet at blive set i de hedonistiske nullere.

Mette Boritz: Og før det Christian, så er det jo faktisk imponerende, at vi overhovedet kom ind i nullerne ik. Kan du huske det?

Christian Grau: Åh ja

Mette Boritz: Kan du huske millenium?

Christian Grau: Ja, det hele skulle bryde sammen

Mette Boritz: Vi stod lige på randen af det der årtusindskiftet, og man var lidt i tvivl om, om verden eksisterede første januar 2000. Om alt var gået i sort, om der var vand, altså det var sådan rigtig prepper. Selvom man ikke var prepper på det tidspunkt, så var det ellers... Frygten var der i hvert fald ikke. Altså hvad sker der, når man passerer årtusindskiftet? Omvendt var der også en kæmpe eufori. Hvor mange mennesker i verden oplever både århundredskifte og årtusindskiftet? Frygten var jo, at vores datasystemer alle nullerne og et-tallerne, som er grundlæggende i vore systemer, ikke kunne komme med over i år 2000. Så alt der jo er datastyret, ville bryde sammen. Og det er jo vandværker, det er jo gas. Det er jo alt, hvad vi omgiver os med. Så frygten var der lidt, over at verden ville gå i nul. Det gode er jo, at der er nogen, der kommer ind i år 2000 før os andre på den anden side af jorden, så man kunne følge lidt med i, hvad der skete der.

Christian Grau: Så kunne vi høre de ikke var gået i nul. Strengt taget endte med kun at være os der gik i nul og vågnede op dagen efter. Jeg er sgu blevet nulstillet, det kan jeg godt mærke.

Mette Boritz: Og så gik det jo ellers... Tænker man nu, nu er der meget godt ik? Nyt årtusind mulighederne åbne. Verden ligger for vores fødder.

Christian Grau: Det var der oppe ikke? Men jeg mener, det var gammelt hus dengang. Jeg har nok været for fuld til at kunne huske det, men det var deroppe.

Mette Boritz: Så det var her alle de kendte hang ud. Modellerne, kongelige berømteder, Spice Girls, Prince, you name it. De var her på Nasa, og det passer jo fantastisk ind i nullerne ikke. Denne her lidt excentriske kendis kultur, hvor det gjaldt om at blive set.

Christian Grau: Og hvor natklubberne fik sådan nogle pickers, som stod i døren og hev folk frem, som var noget og så...

Mette Boritz: Kunne pøblen få lov at vente ude ikke

Christian Grau: Alle de der stakkels tre gutter, der gik i byen sammen og ikke var noget. De kunne, bare står og vente og vente og vente og vente og smukke kvinder også {pift} kom frem i køen. Værsgo.

Mette Boritz: Præcis. Og det fortæller jo også meget om nullerne, at man skulle være kendt. Man skulle være noget, man skulle ikke bare være en af pøblen eller uinteressant. Man måtte man godt skille sig ud på en ny måde, i nullerne. Så er det jo også en tid her nullerne, hvor kvinderne jo

stiller sig frem på en ny måde. Kendte kvinder har vi jo haft i årtier inden, men en serie kommer jo til at ændre meget på det, som jo også er der i slut 90'erne. Men Sex and the City er jo også virkelig sådan nuller ting, hvor man har de her fire singlekvinder, som sætter fokus på bylivet, hvor fedt det er at bo i byen, ikke. Det der med at komme ud af byen i en fart, men når man bor i byen, bliver noget smart. Det er New York, det er ikke København på det her tidspunkt. Kvinders seksualitet bliver noget nyt, og det her med at have lov at være single og ikke bare lede efter manden i sit liv, som man gør i Bridget Jones' ik, altså. Hun har store problemer med det, at hun er kiksede, og singler blev i 90'erne beskrevet som lidt kiksede. Men det var det ikke i nullerne. Der er det den frie kvinde, der er for fuld skrue og så forbruget. Altså hvad der ikke er at powershopping i nullerne og helst af mærker og alle dem, der ikke har råd til mærker. Altså hvor mange har ikke haft en falsk Louis Vuitton taske eller en falsk Dolce Gabbana taske. Forbruget bare i Sex and the City er helt enormt. Altså. Det er drinks, det er shopping, det er sko i højder, man aldrig har set før. Så det er jo det vilde forbrug, som i den grad også præger ikke bare Sex and the City, men også præger nullerne. I hvert fald i den første del af nullerne. Så det, der kendetegner det, er jo, at folk er flashy. De vil gerne ud og ses. De vil gerne ud og fyre den af. Det skal være drinks, det skal være champagne, og det skal have hele armen. Og derfor er det jo helt fantastisk at stå her i Boltens Gård og hvad skal man drikke derinde? Champagne? Var der ikke noget med champagne med noget fyrværkeri?

Christian Grau: Og jo det s-... Det er... Jeg skulle aldrig have haft firmakortet med, lad mig sige det sådan. Men...

Mette Boritz: Men pengene flød. Nullerne forbrugsfest altså, hvor man jo shoppede amok og levede over evne. Lånte penge, investerede penge man havde lånt, ligefrem altså, og brugte hele friværdien, fordi det der var sket i starten af nullerne, det var jo at huspriserne de steg. Og man tænkte jo, det her, det vokser ind i himlen. Og så så gik det jo ikke så godt, når vi når ind i 2008.

Mette Boritz: 11. September. Jeg tror, der er ikke mange, der ikke kan huske, hvad de lavede præcis den dag. Kan du huske hvad du lavede?

Christian Grau: Jeg stod på et reklamebureau og blev gjort opmærksom på, at der skete noget helt vildt i fjernsynet. Og så stod vi vantro og kiggede på de der brændende højhuse.

Mette Boritz: Og det var jo kaprede fly, der jo den dag fløj ind i World Trade Center i New York og ramte også, et af flyene, Pentagon. Og verden gik jo i brand på en eller anden måde. Altså at terroreren ramte USA. Nu kunne man ikke længere have kold krig, hvor fjenderne stod op imod hinanden. Nu var krigen rykket helt ind i USA's baghave. Helt ind på hjemmebanen.

Christian Grau: Det var nullerne, der mistede sin uskyld lige der. Værsgo.

Mette Boritz: Og det var jo så vildt. Man troede nærmest ikke på det, at det kunne ske. Så det var egentlig en frygtelig begivenhed og indvarslede jo mange år med krig. Afghanistan. Danmark begyndte at sende tropper til Afghanistan.

Speaker6: Mange år med terror, og lige pludselig havde... så satte man sådan nogle blokade ting op i gågader og alt muligt, fordi terroren fandt sådan nye former og man blev klar over, det var noget, der kunne ramme os alle sammen alle mulige steder.

Mette Boritz: Og det var den der uhåndgribelige fjende, der kom ind. Altså det her med, at det kunne være hvem som helst i samfundet, der kunne være terrorist. Man følte sig ikke sikker. Det greb om sig også i London i 2005, hvor der sprang bomber i undergrunden, og folk er bange os i Danmark for at tage S-toget. Altså... Ville ikke stå af på Nørreport. Og det blev jo ikke meget bedre. Udover at vi jo havde krig i Irak, og man forsøgte at bekæmpe først det der med Hussein med atomvåben, som var en trussel for den vestlige verden, men også al-Qaida, som jo sendte de her terrorister ind i Vesten. De skulle jo bekæmpes, og det betyder jo lige pludselig, at vi også måtte udstationere rigtig mange danske soldater over mange år både i Irak og i Afghanistan. Men altså udover vi jo udstationerede soldater, og man jo var utrygge, selv om terroren jo var i USA og senere i London, så gik det jo meget godt herhjemme, lige indtil der blev trykt nogle Muhammedtegninger.

Christian Grau: Ja, jeg skulle lige til at spørger om det også var i nullerne.

Mette Boritz: Ja, det var det nemlig. Det var i 2005 i Jyllands-Posten. Så gik det også galt for Danmark, kan man sige. Og Danmark blev bragt i alverdens søgelys i specielt i de muslimske lande. Og det var jo de her karikaturtegninger, som egentlig var ansporet af, at der var mange, der ikke ville tegne Muhammed, profeten Muhammed, fordi man i visse dele af den muslimske verden jo ikke må portrættere profeten. Og det blev et spørgsmål om ytringsfrihed. Og i ytringsfrihedens tegn valgte man så at få nogle tegnere, der indvilligede i at gøre det til at lave nogle karikaturtegninger af profeten Muhammed. Og det gav jo bål og brand. Over en længere periode fra 2005 og over i foråret 2006 oplevede vi jo, at Dannebrog blev brændt af i gader. Der var demonstrationer mod danske ambassader. Statsministeren måtte ud og holde møder og ikke have møder, og det gik også ud over den danske eksport i virkeligheden, hvor flere lande og arabiske lande jo lige pludselig ville købe vores danske fetaost længere. Så lige pludselig rykkede alt det her os ret tæt på Danmark, og frygten rykkede også tæt på Danmark.

Christian Grau: Man vi stadig... Vi sad og stadigvæk ude på terrassen foran samtalekøkkenet og kiggede ud på Porschen og talte friværddi og drak Sancerre.

Mette Boritz: Ja, præcis. Og specielt den der samtalekøkken ikke. Hvis der er noget, der er nuller, så er det jo altså samtalekøkkenet. Det skulle alle have.

Christian Grau: Det var mig, der har skrevet det berømte slogan: "Alle har ret til et fedt køkken" ja.

Mette Boritz: Jeg, alle har ret til et fedt køkken. Så nu står jeg sammen med dig, der har opfundet det der.

Christian Grau: Jamen, jeg tror grunden til, at det slogan det ramte så godt, det var fordi det fangede virkelig tidsånden. Der var sådan man havdedet når man havde købt en ny bolig. Der var et køkken, og selvfølgelig virkede komfuret og alting. Men fandme nej, altså. Man havde ret til et fedt køkken, man skulle... Det var ikke det, man drømte om. Det skulle være samtalekøkken, køkken alrum, ned med det der gamle arbejdsrum og ned med væggen. Og så var der lige pludselig spisestue og køkken i ét.

Mette Boritz: Og helt fantastisk. Altså netop samtalekøkken med de høje stole der, så man kunne sidde og holde øje, mens mor, eller far jo bliver det jo også på det tidspunkt i høj grad, er i gang med gryderne. Og det mest fascinerende er, at de koster jo kassen. Men det var jo faktisk ikke alle, der kunne lave mad.

Christian Grau: Nej, det er det, men altså... Det her man kalder den gastroseksuelle mand, det kom også på det her tidspunkt ikke, altså det her stort iscenesat madlavning, hvor gæsterne sidder ved bordet, og så står man der op og flamberer et eller andet eller griller en kammusling og fortæller om denne her undergærede øl. Altså hele øltingen der med mikrobryg og sådan noget ikke, var også bare en ting, så det er bare en hedonistisk tid, hvor vi kører fede biler, bor i lækre boliger, spiser lækker mad, drikker dyre vine og i det hele taget giver den som nogen verdensmand, man aldrig har set i Danmark før. Så kan man tale om jantelov og alt muligt. Men lige i nullerne, der fik en fuld hane, og der var ingen der stillede spørgsmål.

Mette Boritz: Ja, men så gik det jo gruelig galt, ikke. Fordi de her glade købelystne, pengelånene friværdselskende nullere fik jo en brat opvågning. For allerede i 2007 begyndte det jo at ulme i USA, at boligmarkedet var på vej i den forkerte retning, og det bredte sig jo til Danmark. Og det var jo ikke særlig godt, når man nu havde sin friværdi, og man havde lån i sin friværdi og endda investerede dem i aktier. Så begyndte aktiemarkedet at blive uroligt. Først i USA. Det bredte sig jo til England, Tyskland og så også til Danmark. Og i 2008 så var det jo en realitet. Roskilde Bank, Danmarks tiende største bank. Banker har jo altid været hæderkronede. Nogle man stolede på, ikke, det var jo sin bankrådgiver. Hvis man spørger gamle damer, så er det jo stadigvæk bankrådgiveren. Han er jo fornuftig. Og så krakkede den her bank, og det var jo folks sparepenge. Det var investeringer, som var gået galt, specielt i ejendomshandel, som er gået galt for Roskilde Bank, og de bliver altså sat under administration. Og så begyndte det at gå den forkerte vej. Lige pludselig var der folk, som havde lånt penge, som ikke var en dyt værd, hvis de havde sat dem i aktier eller fremmed valuta. Folk begyndte at blive arbejdsløse. Boligmarkedet gik den helt forkerte vej, og så lukkede vi altså festen i nullerne.

Christian Grau: Og vupti, der stod Volkswagen op og var en lille bil, alle havde råd til og en folkevogn. Og så solgte vi den åbne Audi og SUV'en, og så kørte vi Volkswagen Up. Og i stedet for at rejse til Thailand, så rejste vi til Bornholm og Thy, og vi boede i shelter og vi begyndte at dele ting, leje vores bolig ud, leje bolig i stedet for at bo på hotel. Jeg kan forstå en hjemmeside der hedder Nøjsomhed DK som havde vind i sejlene, så det der med at downsize. Det blev en ting. Men det er jo meget smukt at man i stedet for at sige nu skal vi sælge Audi'en og have en Up, så siger man: "nå men det kan godt være, man fik opbygget den perfekte materielle ramme, men livet blev måske ikke som sådan perfekt af det", og så gik man ud og fandt de her nye værdier ikke.

Tilrettelægger: Dyt i Danmarkshistorien er produceret, er BEAM Audio Agency til Nationalmuseets mediehus Vores Tid. Optagelse og tilrettelæggelse af klip Ida Hasgaard Røntorp med hjælp fra Sille Malene Sørensen. Lyddesign Frederik Ludwigs med hjælp fra Anton Broder Bak Fokdal.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Dyt i Danmarkshistorien 1:9 Porsche 911](#)

Lyddesign: Frederik Ludwigs med hjælp fra Anthon Broder Bach Fokdal

Produceret af BEAM Audio Agency for Nationalmuseets mediehus, Vores Tid og 24syv